

Tænk hvis!

Tilbagegangen for *agerhøns*, *sanglærker*, *gulspurve* og *viber* blev stoppet.

Hvid stork igen ynglede i Vegger og Vesløs

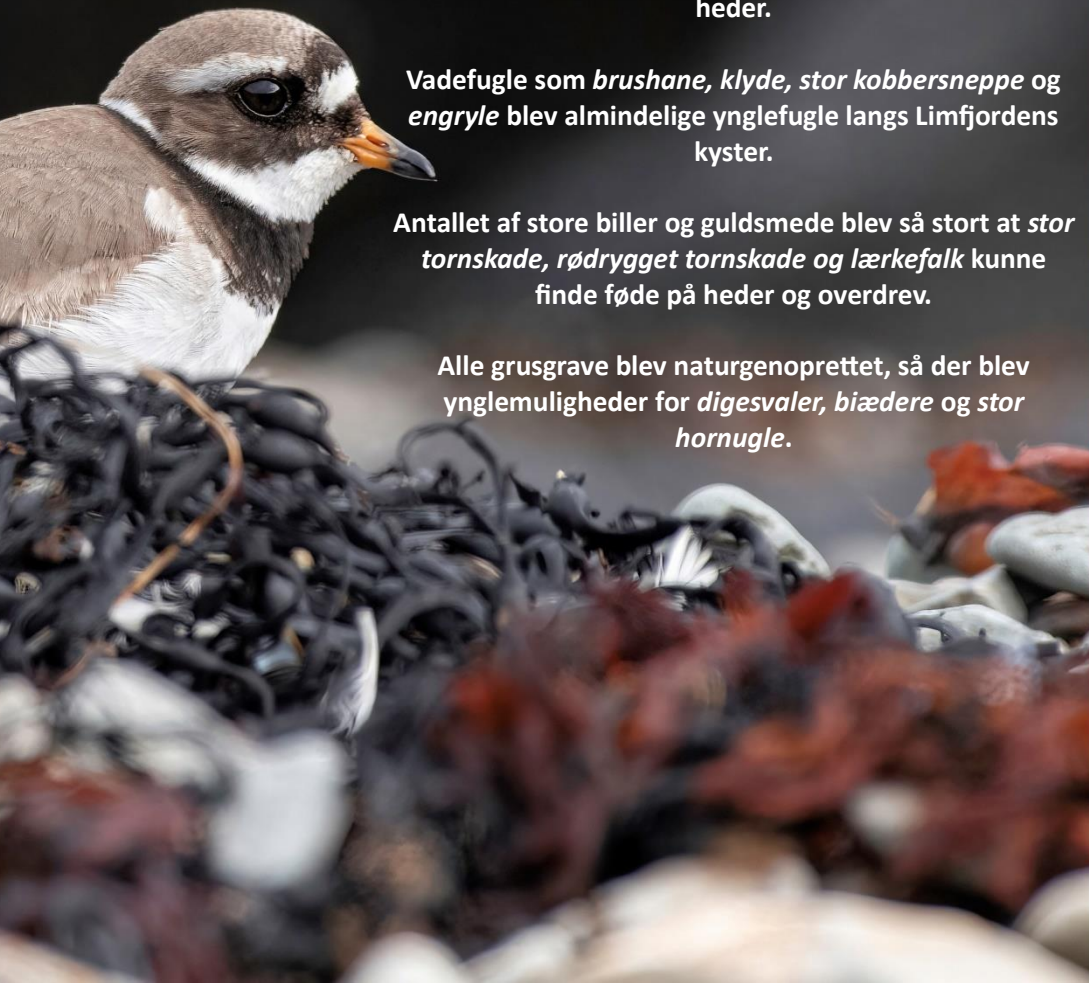
Sort stork fandt tilbage til Tofte Skov, hvor den sidst ynglede i 1953

Urfugl, *hjejle* og *tinksmed* igen ynglede på de nordjyske heder.

Vadefugle som *brushane*, *klyde*, *stor kobbersnepe* og *engryle* blev almindelige ynglefugle langs Limfjordens kyster.

Antallet af store biller og guldsmede blev så stort at *stor tornskade*, *rødrygget tornskade* og *lærkefalk* kunne finde føde på heder og overdrev.

Alle grusgrave blev naturgenoprettet, så der blev ynglemuligheder for *digesvaler*, *biædere* og *stor hornugle*.

DOF-Nordjylland,
2024

Vild natur i Nordjylland 6 visioner

Hvor og hvordan?

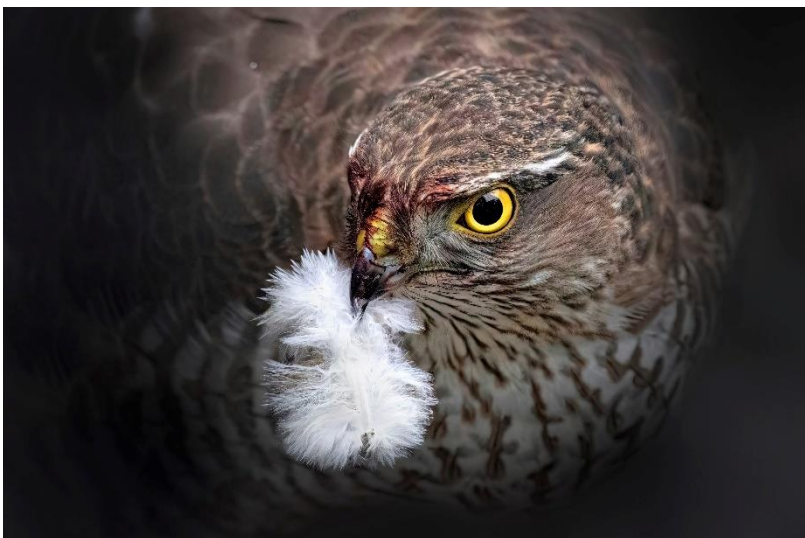
Hvordan får vi giftfri levesteder for dyr og planter, hvor naturen får lov til at udvikle sig med dødt ved, gamle træer, lysåben natur, store græssere, lort og ådsler, og hvor arter kan opretholde naturlige bestande med blance mellem rovdyr og byttedyr

Udgivet af DOF-Nordjylland

Kontakt:
Gunnar Hansen, næstformand

Fotos: Lærke Haffgaard

www med pdf-fil af pjecen,
<https://dofnord.dk/>

Kilder

Mere, bedre og større natur i Danmark, KU, 2024
Enestående natur i Nordjylland, Aarhus Universitet DCE, 2021

Kort

<https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=miljoegis-plangroendk>

Kortene viser artsscoren, som er en vægtet sum af kendte forekomster af rødlistede arter. Signaturen angiver en høj biodiversitet med rødt og en lavere med blå og grønt.

Opfølgning på de grønne trepartsforhandlinger.

Denne lille bog sætter fokus på 6 områder i Nordjylland, der egner sig til udpegning af vild natur.

De grønne trepartsforhandlinger har ført til vedtagelse af en række tilskudsordninger med flere formål: At begrænse såvel CO₂- og nitratbelastning af luft og vand samt fremme biodiversiteten. DOF-Nordjylland ønsker med denne folder at sætte fokus på biodiversiteten, der er afgørende også for fuglelivet.

Områderne er udvalgt, så de omfatter kerneområder med høj biodiversitet. Det er store sammenhængende naturområder med muligheder for udvidelse, så flora og fauna fra kerneområderne kan brede sig.

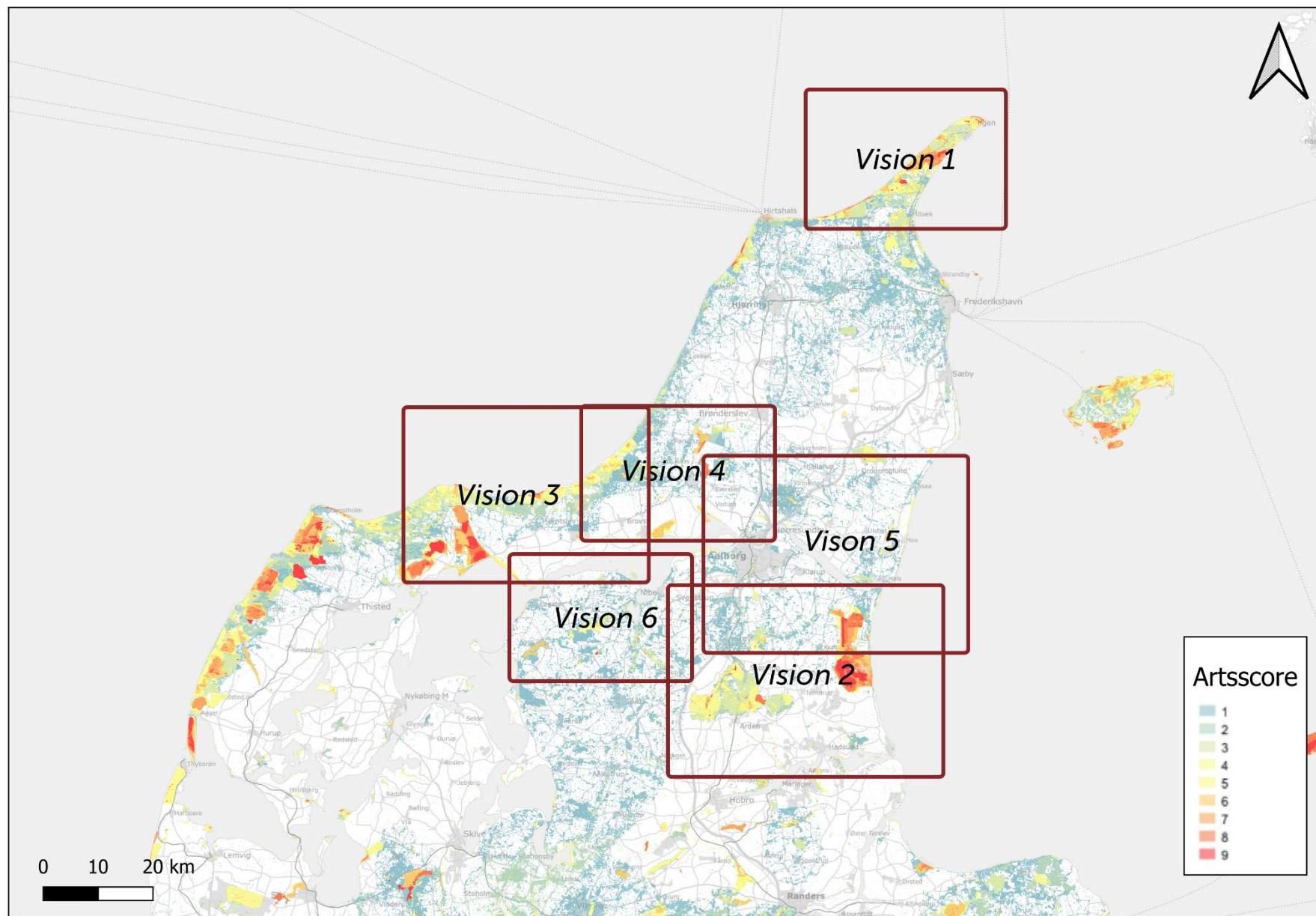
Vi har valgt at fokusere på

- Skagen og det nordlige Vendsyssel
- Rold Skov, Lille Vildmose og Mariager Fjord-området
- Klitplantagerne langs Skagerrak
- Store Vildmose, Ryå og Ulvedybet
- Hammer Bakker
- De Himmerlandske Heder

Der vil kunne peges på flere egnede områder, f.eks. Læsø, Tolne Skov og Dronninglund Storskov.

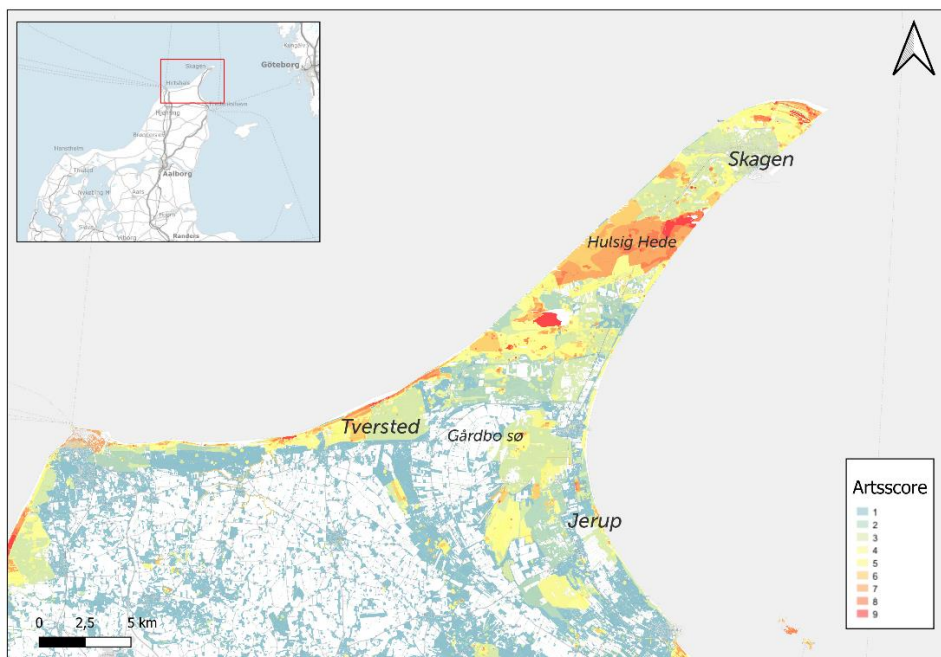
DOF opfordrer til, at det i det fremtidige arbejde prioriteres at skabe store sammenhængende naturområder, hvor der allerede i dag er kerneområder med høj biodiversitet. Vi kalder det visioner, fordi det er ønskedrømme, men efter den grønne trepartsaftale, er de måske blevet realistiske.

Ansaret ligger hos os alle, men især hos de private jordejere, interesseorganisationer, kommuner og fonde som Aage V. Jensen og Danmarks Naturfond.

Kort over Nordjylland, der viser de udvalgte områder (se omrids) med DOF Nordjyllands tilhørende visioner. På kortet ses Artsscoren der viser en høj artscore med rød og lav Artscore med blå.

Skagen og det nordlige Vendsyssel

Skagen er en af Europas vigtigste trækfuglelokaliteter. Fuglene har behov for uforstyrrede, gode fourageringssteder, hvor de kan samle energi til trækket. Mange rovfugle passerer nonstop, mens småfuglene har brug for naturområder med insekter og frø, og vadefuglene skal have ro ved strandene og kyster. Havstigninger vil i fremtiden "æde" Nordjyllands strandene og dermed ødelægge vadefuglenes fourageringsmuligheder. Det vil forudsætte beskyttelse og adgangsforsbud til mange af de resterende strandene.

Det nordlige Vendsyssel må betragtes som et af de bedste bud på et sammenhængende område i Nordjylland med vild natur. Området mellem Skagen, Tversted og Jerup udgør allerede i dag et næsten sammenhængende naturområde med høj biodiversitet. Rødlistede arter inden for blåfugle, sandspringere, løbebiller, pupperøvere og bredpander lever i dag i plantage-, mose-, hede- og klitområderne. De næringsfattige naturområder, der tidligere var dækket af en lav og sparsom vegetation, gror til og mange af de solkrævende arter trues i dag af udryddelse.

Kerneområder med høj biodiversitet er Grenen, Hulsig Hede, Råbjerg Mile, Tversted, Råbjerg Mose, Jerup Hede samt klitplantagerne i Tversted, Skagen, Bunken og Ålbæk

Genetablering af Gårdbo Sø

Gårdbo Sø eksisterer ikke længere. For godt 100 år siden var det Nordjyllands største sø med et intenst fiske- og fugleliv. I dag er der landbrug, og der har været planer om at opstille solceller og vindmøller.

Planer om at genetablere søen er blevet skrinlagt trods stor interesse fra lokale beboere og naturforeningerne. Aage V. Jensens fond har været på nippet til at opkøbe området og genetablere søen. DOF mener, at den grønne trepart bør give anledning til, at planerne om at genetablere søen genoptages. En gendannet Gårdbo Sø vil kunne blive ynglested for tusindvis af vandfugle og udgøre en magnet for rastende trækfugle.

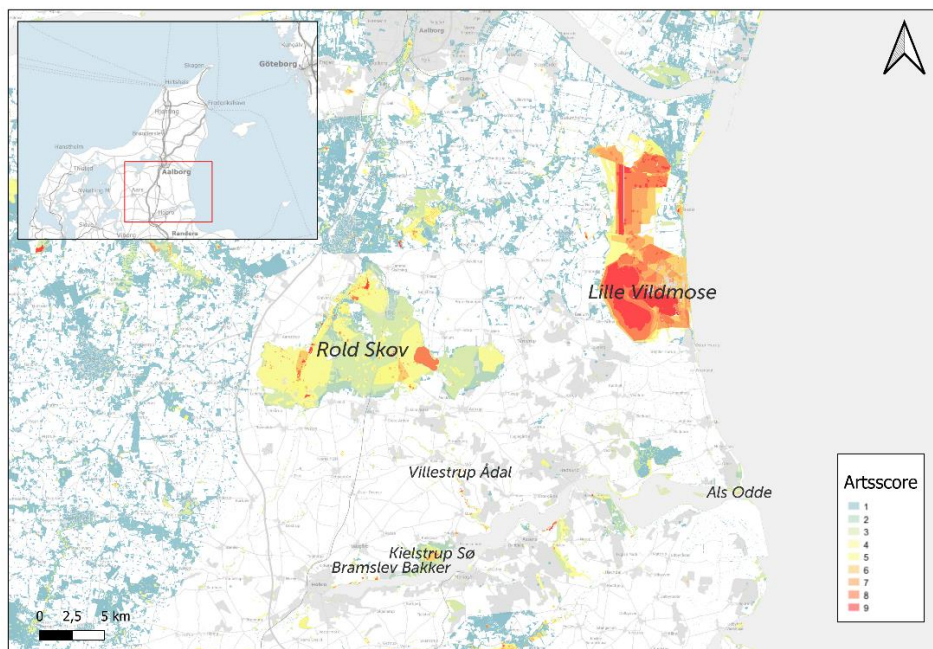
Nationalpark Skagen – vision nr. 1

Det nordlige Vendsyssel vil kunne blive et af Danmarks største og vildeste naturområder med en meget høj biodiversitet og et fantastisk fugleliv. Det vil kræve et tæt og langsigtet samarbejde mellem Frederikshavns Kommune, Naturstyrelsen og de store naturfonde (Aage V. Jensen og Den Danske Naturfond), hvis det skal lykkes at etablere en sammenhængende Naturnationalpark mellem Jerup, Tversted og Skagen. Det vil også kræve et stærkt og varigt samarbejde med områdets store, private lodsejere.

Islandsk ryle og krumnæbbet ryle

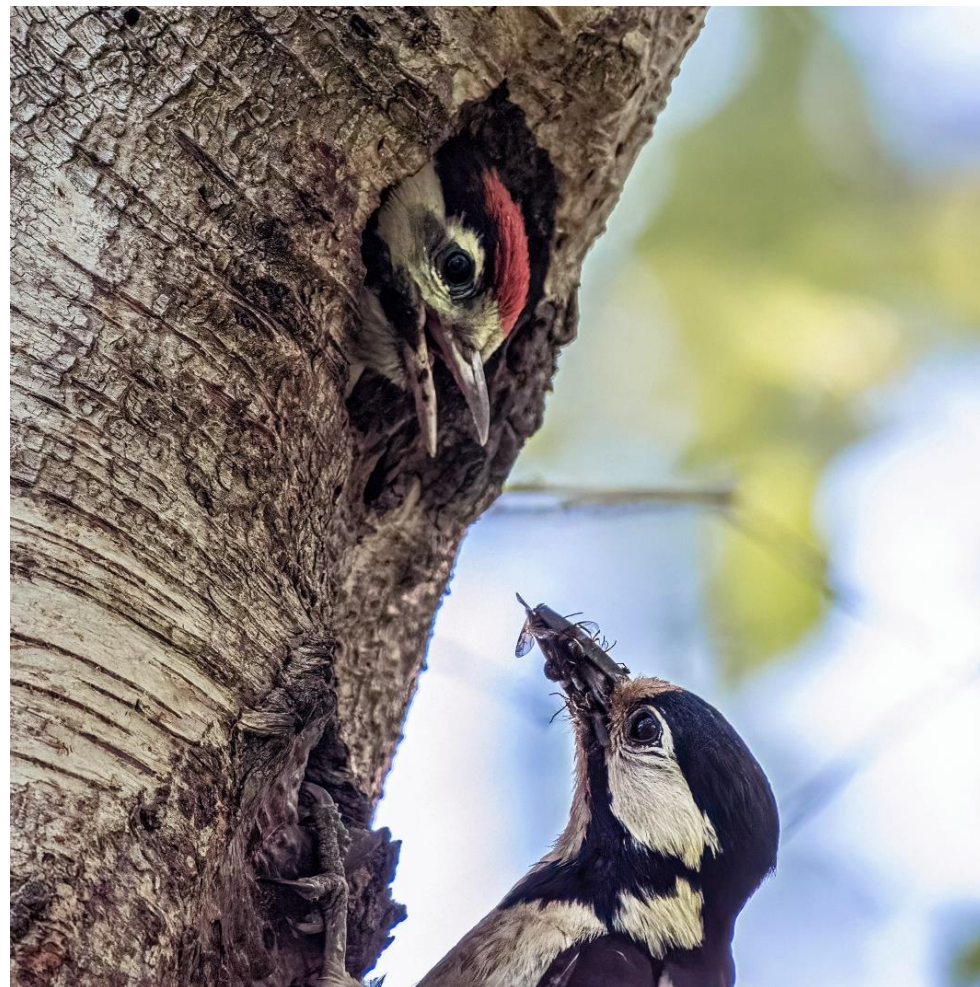
Rold Skov, Lille Vildmose og Mariager Fjord-området

Området mellem Rold Skov, Lille Vildmose og Mariager Fjord omfatter en tætliggende mosaik af private skove, enge, moser og heder, hvor der bør arbejdes ud fra de eksisterende kerneområder med høj biodiversitet.

Kerneområderne udgøres i dag af Lille Vildmose, dele af Rold Skov (Den jyske Skovhave, Lindenberg Ådal og Madum Sø), Rise Skov/ Skindbjerglund, Bramslev Bakker, Kielstrup Sø, Villestrup Ådal og Lovnkær.

I Rold Skov skal nåletræsarealerne afløses af arealer med hjemmehørende træarter. Træerne skal have lov at ældes og falde om i skovbunden til glæde for insekter og fugle, og der skal skabes forbindelseslinjer til den omkringliggende mosaik af privatejede naturarealer. Tilsvarende skal Lille Vildmose forbindes til de omkringliggende lysåbne naturtyper via naturens ledelinjer i ådale, læhegn og diger. Villestrup Ådal, hvor Danmarks Naturfond har opkøbt et mindre areal, udgør en vigtig forbindelseslinje mellem Rold Skov og Mariager Fjord. Der bør arbejdes for at understøtte biodiversiteten i og omkring hele ådalen.

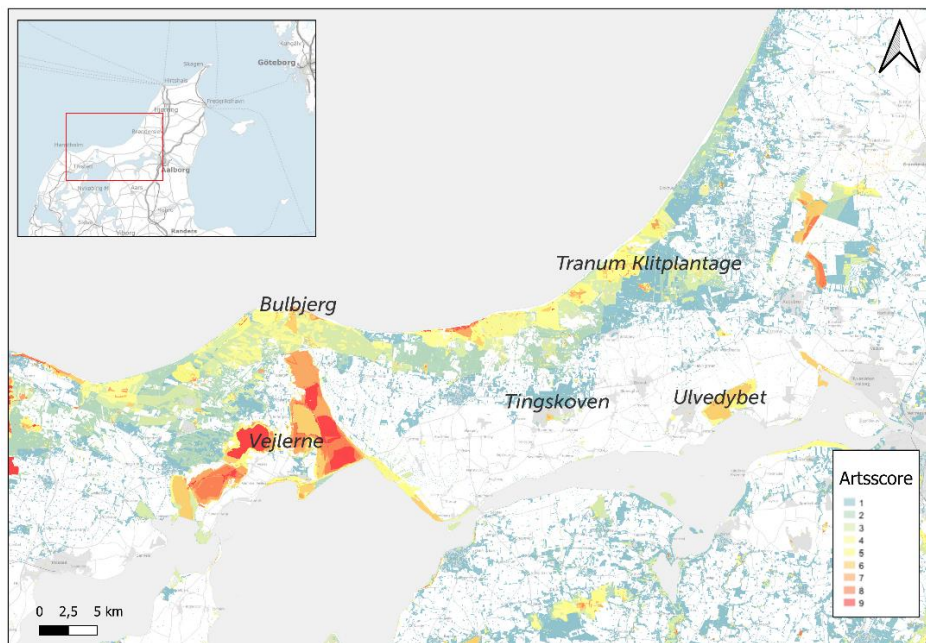

Stor Flagspætte

Nationalpark Østhimmerland – vision nr. 2

Hvis kerneområderne med høj biodiversitet forbindes med de omkringliggende private naturområder, vil der her kunne etableres et virkeligt spændende og mangfoldigt naturområde. "Natuationalpark Østhimmerland" vil kræve et stærkt samarbejde mellem Naturstyrelsen, Aage V. Jensens Fond, Danmarks Naturfond og de tre kommuner Aalborg, Rebild og Mariagerfjord. De mange private jordejere skal involveres og i første omgang informeres om de økonomiske muligheder, som gerne skulle blive resultatet af de Grønne Trepartsforhandlinger i 2024.

Klitplantagerne langs Skagerrak fra Blokhus til Bulbjerg

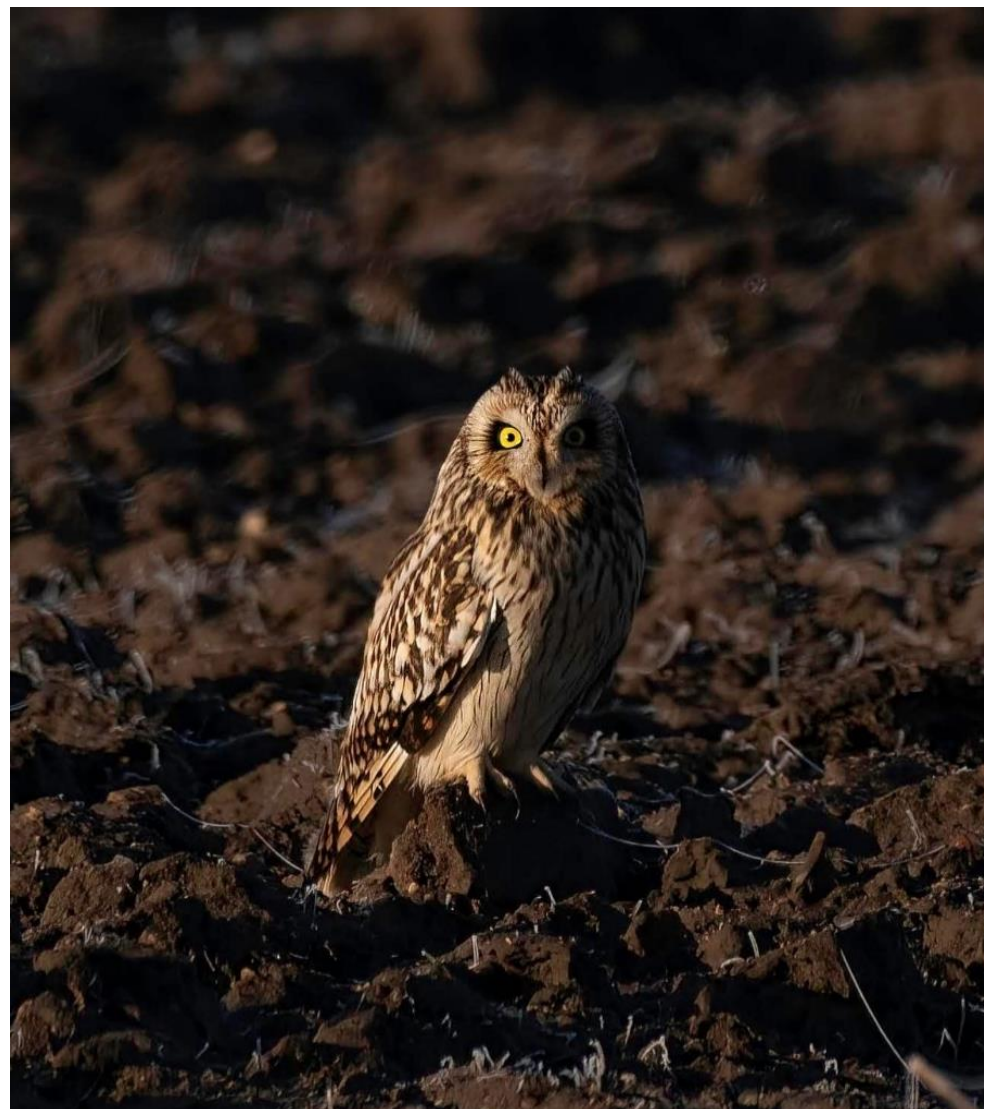
Dette område strækker sig vestpå helt til Agger Tange og udgør sammen med Thy Nationalpark og Vejlerne Danmarks største sammenhængende naturområde. En samling af klitområderne vil give spredningsmuligheder for *vendehals*, *natravn* og *mosehornugle* samt sommerfugle, som *hedepletvinge* og sjældne arter af *blåfugle* og andre af klittens insekter. Vejlerne udgør et kerneområde for sjældne vandfugle midt i området, og Coastal Life-projektet 2024-28 under Limfjordsrådet har potentiale til at udvide fuglelivet ned til Aggersund.

Mange arealer på kystskrænterne mod Skagerrak er allerede afgræsset af kvæg, men de mange små hegn bør udvides til større sammenhængende hegn med store græssere.

Mellem Fjerritslev og Tranum danner Tingskoven og Holmsø Hede en korridor fra klitplantagerne ned til strandengene ved Limfjorden. Denne spredningskorridor bør understøttes ved at åbne Tingskoven op med flere lysåbne arealer i det tidligere hedeområde.

Naturnationalpark fra Tranum til Thy - Vision nr. 3

Naturstyrelsen ejer de store klitplantager i området (Blokhus, Tranum, Svinkløv og Vester Torup Klitplantage). Styrelsen og Jammerbugt Kommune skal i arbejdstøjet sammen med de største private jordejere, hvis der skal skabes forbindelser mellem naturområderne ved Skagerrak og Limfjorden.

Mosehornugle

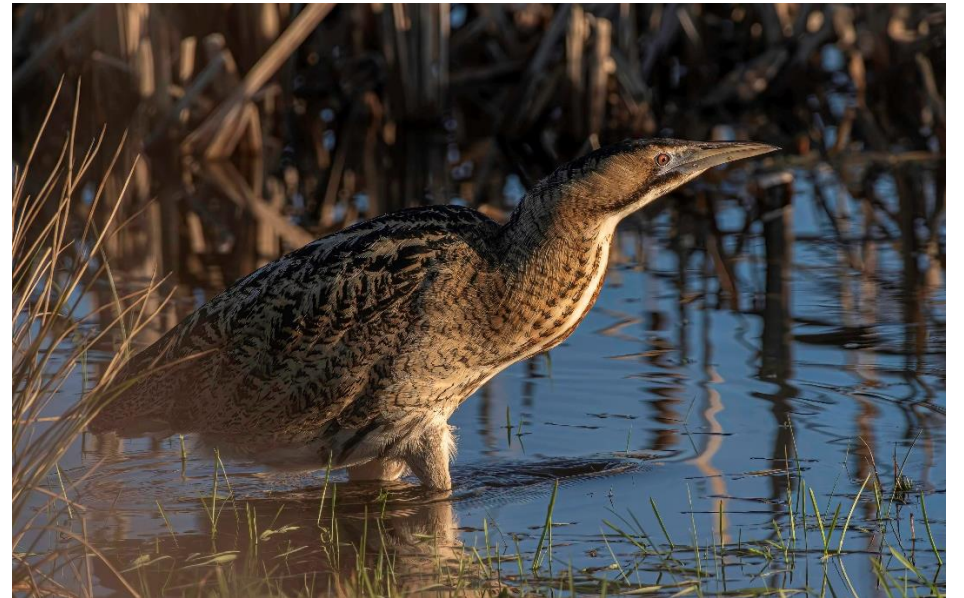
Vendehals

Slettestrand set fra Fosdalen (Foto af Gunnar Hansen).

Vejlernes rige fugleliv vil ved gennemførelse af Coastal Life, 2024-2028, kunne sprede sig ned langs kysten til strandene ved Thorup Sletten, Aggersund. (Foto af Gunnar Hansen)

Rørdrum

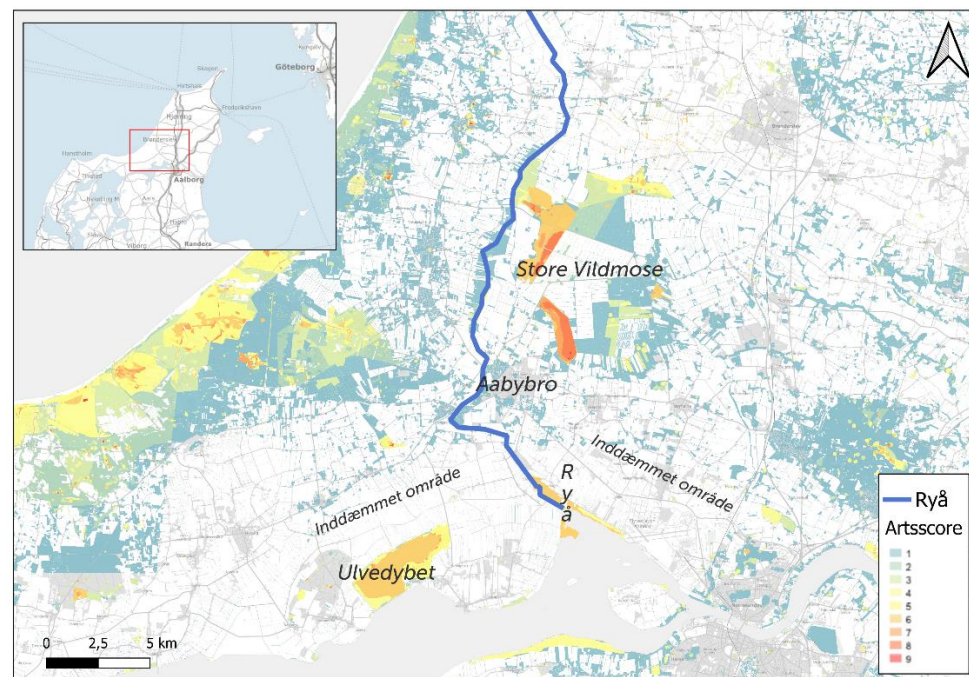

Fiskeørn

Hjejle

Store Vildmose, Ryå og Ulvedybet

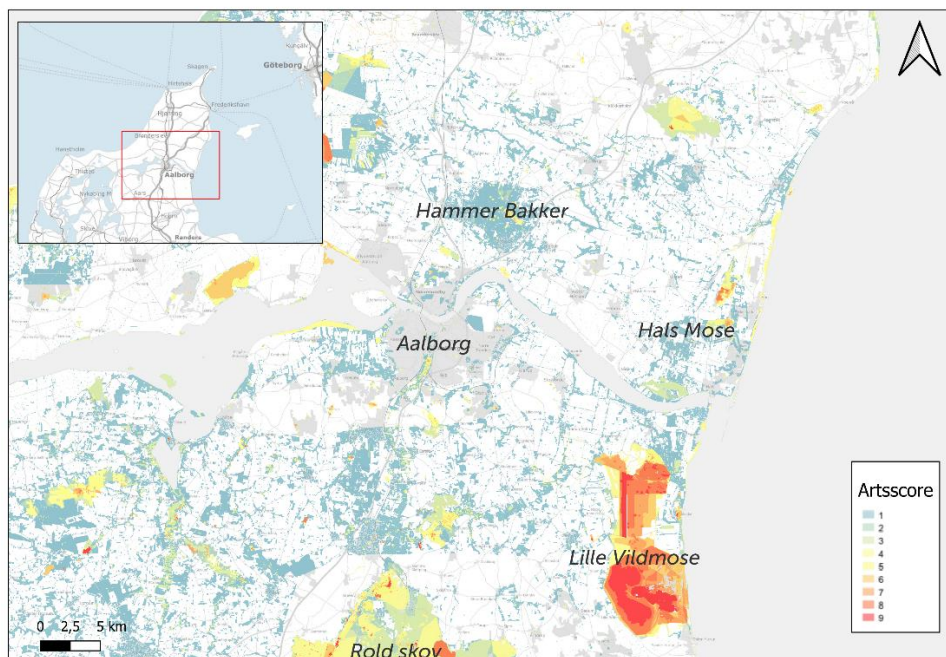

Naturstyrelsen og Aage V. Jensens Fond er godt i gang med at retablere Store Vildmose med højmosse og våde enge. Højmosen var engang Nordeuropas største med en unik højmosseflora og fauna. *Engrylle*, *hjejle*, *stylteløber* og *tinksmed* vil måske finde ynglemuligheder her, og måske kan vi få den *hvide stork* tilbage til Nordjylland.

Korridor mellem Store Vildmose og Limfjorden ved vådlægning af inddæmmede områder omkring Gjøl og Ryå - Vision nr. 4

Der vil kunne etableres en korridor med våd natur mellem Store Vildmose og Limfjorden langs Ryå, hvis de inddæmmede områder omkring Ryå og Gjøl retableres som våde enge. Det vil samtidig understøtte den trækrute, som *fiskeørne*, vadefugle m.fl. benytter forår og efterår.

Hammer Bakker

Hammer Bakker er på vej til at blive en særdeles vigtig indlandslokalitet for de tilbageværende danske sommerfugle- og andre truede insektarter, samt sjældne overdrevsplanter.

For både Store Vildmose og Hammer Bakker er problemet manglende spredningskorridorer, så de sjældne arter kan sprede sig til nabolokaliteter. Det gælder f.eks. i flere naturbiotoper i Jyske ås, hvor mange af de sommerfuglearter, der har overlevet i Hammer Bakker, er totalt forsvundet inden for de sidste 50 år.

Der er i Østvendssyssel flere mindre mose- og overdrevslokaliteter med god naturværdi. Danske Naturfond ejer dele af Hammerbakker, men også Hals Mose, som er under gendannelse.

Spredningskorridorer i Østvendssyssel - Vision 5.

Etableringen af et tæt net af mose- og overdrevslokaliteter mellem Lille Vildmose over Hals til Hammerbakker ville kunne danne basis for spredning af biodiversiteten fra kerneområderne i Hammer Bakker og Lille Vildmose.

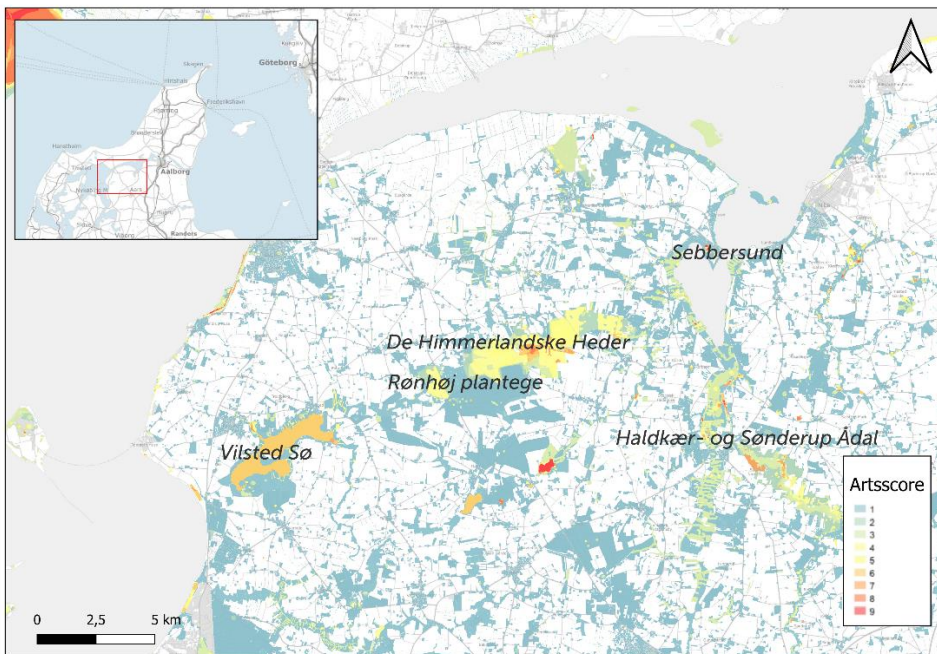
De Himmerlandske Heder

Rødhals

Rødstjert

De Himmerlandske Heder, Kyødale, Rønhøj Plantage og Vilsted Sø forbinder Halkær Bredning med Limfjorden tværs over det nordlige Vesthimmerland. Området er også forbundet med naturperler ved Navnsø, Halkær Ådal og Sønderup Ådal. De udgør en mosaik af brede ådale med enge og søer, heder, overdrev, og nåletræsplantager. På hederne er der *rødrygget tornskade* om sommeren, *stor tornskade* om vinteren, ynglende *bynkefugl* og en rig flora og fauna med bl.a. hedepletvinge. Området afgræsses i mange små hegn, som burde samles i større. Plantagerne er nåletræsplantager, som blev anlagt på heden i starten af forrige århundrede.

Bison på hederne - Vision nr. 6.

De store jordejere i området er Aage V. Jensens Naturfond (Vilsted Sø), Naturstyrelsen (Plovmandshøj Plantage og Navnsø) og ejerne af Rønhøj Plantage, Gatten Plantage og Grønning Sande. En samling af naturarealerne vil blive et stort puslespil; men en langsigtet plan for området kunne indebære en samling af de mange hegn, udsætning af store græssere, fx europæisk bison, og fjernelse af nåletræer i løbet af f.eks. 40-50 år. Det tidligere vidtstrakte hedeområde vil kunne omdannes til et lysåbent mosaiklandskab med hede, eng, mose, søer og skov med potentiale til at tiltrække ynglende *storspove* (ynglede sidst på Oudrup Hede i 1957), *hjejle*, *lærkefalk* og *hvepsevåge*.

Rødrygget tornskade